

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย ในปี 2553 มีพื้นที่ทั้งหมด 320.6 ล้านไร่ มีพื้นที่ถือครองในการทำการเกษตร 151.9 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 47.31 มีเนื้อที่ป่าไม้ 107.2 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.41 มีเนื้อที่นอกการเกษตร 61.5 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.28 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร : 2555) จะเห็นได้ว่าพื้นที่ทำการเกษตรมีมากที่สุด รวมทั้งเกษตรกรรมยังเป็นอาชีพที่สำคัญของประเทศไทยอีกด้วย

จังหวัดปราจีนบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออก ที่เป็นแหล่งทำนาที่สำคัญของภูมิภาค ในอดีตสามารถผลิตข้าวได้ปริมาณมากพอสำหรับการบริโภคและส่งออกไปหล่อเลี้ยงจังหวัดใกล้เคียงได้ในปริมาณมากและเพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภค (รายงานสรุปจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี : 2556 : 15) ในปีการเพาะปลูก 2553/2554 จังหวัดปราจีนบุรี มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น จำนวน 1,119,710 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.62 ของพื้นที่ทั้งหมดกระจายอยู่ในทุกอำเภอ พืชที่ปลูกมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ข้าว จังหวัดปราจีนบุรี มีกลุ่มดินที่อุดมสมบูรณ์ คือ กลุ่มดินนา เหมาะสมกับการทำนา โดยอำเภอที่เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญในจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ อำเภอบ้านสร้าง กบินทร์บุรี และศรีมหาโพธิ อย่างไรก็ตาม มีปัญหาการใช้ที่ดินในบางอำเภอ ที่มีศักยภาพของดินที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช เช่น มีดินเปรี้ยวในพื้นที่อำเภอบ้านสร้าง อำเภอศรีมโหสถ และอำเภอเมือง และการเสื่อมของคุณภาพดิน ตลอดจนปัญหาการพังทลายของดิน ดินมีสภาพเป็นดินปนทรายของพื้นที่อำเภอเมืองปราจีนบุรี และอำเภอศรีมหาโพธิ ทำให้เกษตรกรต้องใช้ต้นทุนสูงในการปรับปรุงคุณภาพดิน (สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดปราจีนบุรี, 2555 : 22)

พื้นที่ตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจากมีประชากรประกอบอาชีพทำนาเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้น ยังมีการเกษตรอื่นๆ เช่น ปลูกมันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส โค กระบือ และประกอบอาชีพเสริม เช่น รับจ้างขุดมัน และรับจ้างทั่วไป

การวิจัยจัดเขตศักยภาพการผลิตข้าวของประเทศไทย ในส่วนของจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า พื้นที่อำเภอกบินทร์บุรีมีศักยภาพในการผลิตข้าวต่ำที่สุด รองจากอำเภอบ้านสร้าง อำเภอสรีมโหฬาร และอำเภอประจันตคาม (การจัดการเขตศักยภาพการผลิตข้าว จังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว กรมวิชาการเกษตร: 2548: 33) จังหวัดปราจีนบุรีมีพื้นที่ปลูกข้าว 467,232 ไร่ ปริมาณผลผลิต 185,847 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 400 กก./ไร่/ปี โดยอำเภอกบินทร์บุรี มีพื้นที่ปลูกข้าวผลผลิต 123,492 กก./ไร่ (สำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ 2556)

การประกอบอาชีพทำนาของเกษตรกรตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี (ปี 2554) มีเกษตรกรผู้ทำนาจำนวน 788 ครัวเรือน มีพื้นที่นาอยู่เรียบกับแม่น้ำปราจีนบุรี (แม่น้ำปราจีนบุรีไหลลงสู่แม่น้ำบางปะกง) ซึ่งมีระดับน้ำสูงในช่วงฤดูฝน โดยเฉพาะในเดือนสิงหาคมของทุกปี และมักเกิดพายุทำให้ฝนตกหนักปริมาณแม่น้ำปราจีนบุรีหนุนทำให้ มีระดับน้ำสูงขึ้น ส่งผลให้ท่วมพื้นที่การเกษตรของเกษตรกร ปรากฏการณ์มีน้ำท่วมเกือบทุกปีแต่เกษตรกรยังต้องการเสี่ยงในการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวทุกปี ซึ่งในปี 2554 มีพื้นที่น่าน้ำท่วมเสียหาย 2,936 ไร่ เกษตรกร 283 ราย และเกษตรกรยังขาดความรู้และเทคโนโลยีในการผลิตข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ปัจจัยการผลิต ตลอดจนงบประมาณ และการส่งเสริมการเกษตร เพื่อสนองความต้องการของเกษตรกรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การศึกษาวิจัยนี้ มุ่งประเด็นในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาและความต้องการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรในเรื่องของการผลิตข้าว เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและเป็นต้นแบบในการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านหรือตำบลอื่นๆ ที่มีสภาพพื้นที่คล้ายคลึงกันต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

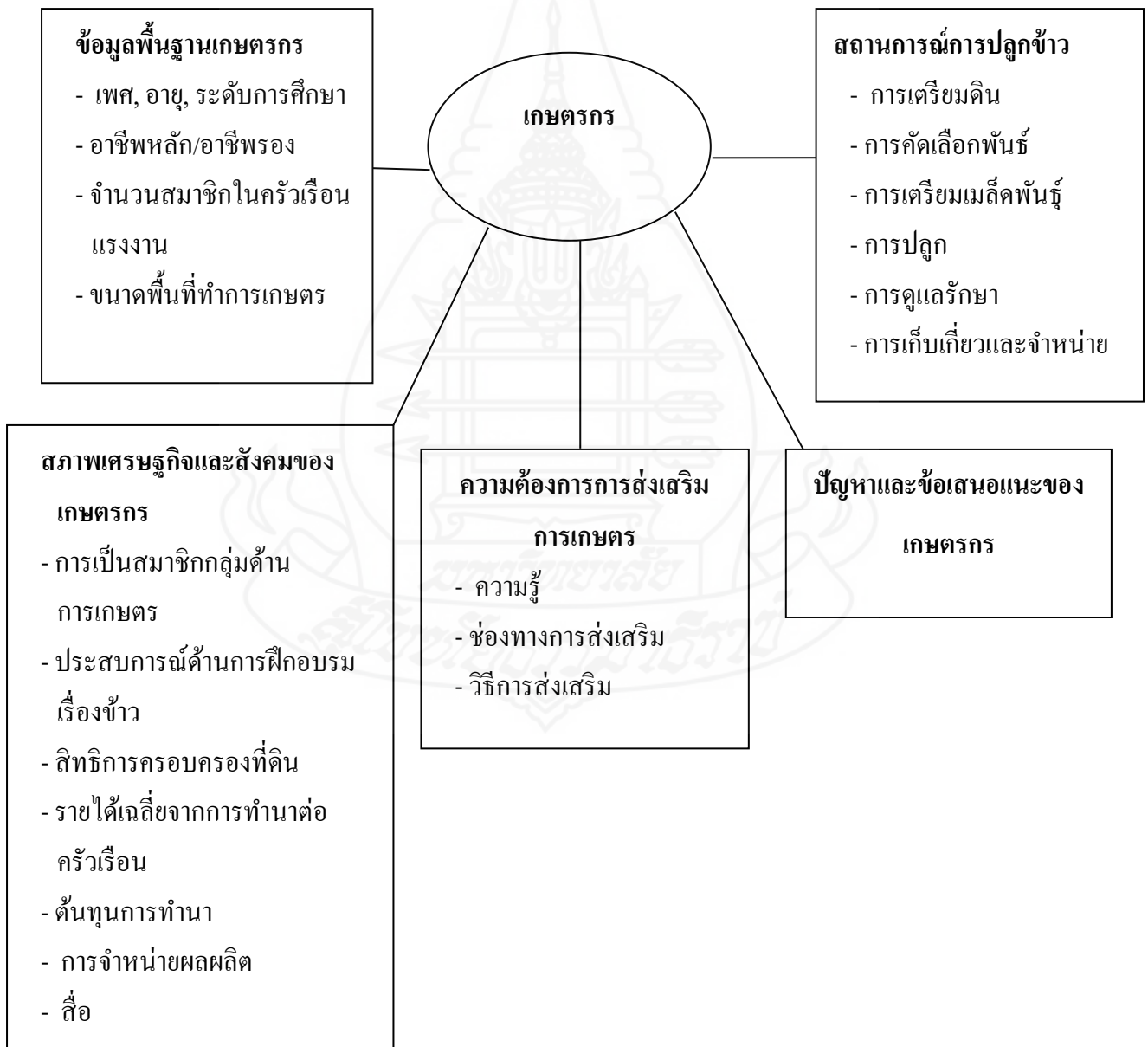
2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ทำนาดำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

2.2 เพื่อศึกษาสถานการณ์การปลูกข้าวของเกษตรกรผู้ทำนาดำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

2.3 เพื่อศึกษาความต้องการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ทำนาดำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

2.4 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ทำนาตำบลเมืองเก่า
อำเภอภินทร์บุรี จังหวัดปราชินบุรี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ขอบเขตประชากรขอบเขตประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตประชากร คือ เกษตรกรผู้ทำนาตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่เข้ารับการอบรมโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยลดต้นทุนการผลิตปี 2555 และเป็นผู้ที่มีพื้นที่ทำนาอยู่ในตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

4.2 ขอบเขตพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ คือตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

4.3 ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

4.3.1 สภาพทั่วไป สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ทำนา

4.3.2 สถานการณ์การผลิตข้าวของเกษตรกรผู้ทำนา

4.3.3 ความต้องการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ทำนา

4.3.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ทำนา

5. นิยามศัพท์

การผลิตข้าว หมายถึง การผลิตข้าวในตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรีทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมดินจนถึงการเก็บเกี่ยว

เกษตรกรผู้ทำนา หมายถึง เกษตรกรผู้ทำนาในตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ขึ้นทะเบียนเกษตรกรไว้กับสำนักงานเกษตรอำเภอกบินทร์บุรีในปี 2555 และเข้าร่วมอบรมส่งเสริมการใช้ปุ๋ยลดต้นทุนการผลิตปี 2555 จำนวน 90 ราย

ความต้องการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง ความต้องการรับการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการปลูกข้าว ตลอดจนการสนับสนุนด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการทำนา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลงานวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ให้แก่
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

